

Sınıf Öğretmeni Adaylarının İletişim Kavramına İlişkin Metaforik Algıları

Muhammed Serhat SEMERCİOĞLU ¹, Ahmet Oğuz AKÇAY ²

Öz

Başarılı bir öğretmenden beklenen davranışların başında iletişim kurma becerisi gelmektedir. Okul içinde kurulan iletişim sayesinde öğretmenler hem mesleki hem de kişisel gelişime katkı sağlamaktadır. İletişim kavramının bu kadar önemli olduğu günümüzde, sınıf öğretmenliği adaylarına etkili iletişim becerisi kazandırmak için lisans programlarında “Etkili İletişim” dersi verilmektedir. Bu araştırmanın genel amacı ise sınıf öğretmenliği adaylarının iletişime ilişkin kullandıkları metaforları (zihinsel imgeler) ortaya koymaktır. Araştırma Sınıf Eğitimi 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören 66 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar 2017-2018 öğretim yılı Güz döneminde Etkili İletişim dersine kayıt yaptıran öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Araştırmada veri toplamak amacıyla araştırmaya katılan öğretmen adaylarının iletişim kavramlarına ilişkin sahip oldukları düşünceleri ortaya çıkarmak için açık uçlu bir anket formu hazırlanmış; anket formunda öğretmen adaylarından “Etkili iletişim..... gibidir; çünkü.....” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Bu araştırmada aşağıda belirtilen sorulara yanıt aranmıştır: “Öğretmen adayları iletişim kavramını hangi metaforlarla açıklamaktadır? ve “Öğretmen adayları tarafından ortaya konan metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kategoriler altında toplanabilir?”. Öğretmen adaylarının eğitim programı kavramına ilişkin düşünceleri içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Adlandırma aşaması, eleme ve arıtma aşaması, derleme ve kategori aşaması, geçerlilik ve güvenilirliği sağlama aşaması dikkate alınarak analiz ve yorumlama süreci gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonuca göre öğretmen adaylarının iletişim kavramına önem verdiği ve bu kavramı hayati olarak gördükleri söylenebilir çünkü katılımcıların verdiği cevaplara göre iletişim kavramı en çok su, oksijen ve alışverişe benzetilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Metafor
Sınıf Öğretmenliği
İletişim
Etkili İletişim

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 02.03.2019

Kabul Tarihi:06.05.2019

E-Yayın Tarihi: 31.08.2020

¹ Öğr. Gör. Dr., Gümüşhane Üniversitesi, Türkiye, segusem@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-9689-0850>

² Dr. Öğr.. Üyesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkiye, oguzakcay42@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-2109-976X>

Giriş

İletişim kavramına bakıldığında; içerisinde ses (dil), yazı, görsel veya sözel olmayan araçların kullanıldığı bir eylem olarak düşünülebilir. İyi bir iletişim için farklı iletişimsel araçların birlikte ve uyumlu bir şekilde çalışması sonucunda oluşturulabildiği düşünülmektedir (Çalışkan ve Yeşil, 2005). Bununla birlikte iletişim kurmak için değişik teknikler de kullanılabilir. Bu teknikler doğrudan iletişim becerileri olabileceği gibi dolaylı iletişim becerileri de olabilmektedir. Doğrudan kurulan iletişim; yazarak, sözel ve uygulayarak kişinin kendisini ifade etmesi iken dolaylı yollardan kurulan iletişim becerilerinde ise beden dili, jest, mimikler ve vurgulama gibi ifade etme yolları kullanılmaktadır (Bender, 2005).

Günlük hayatta kurduğumuz iletişim ile dil arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Dil, yüzyıllardır insanların duygu ve düşüncelerini aktarırken kullanılan kolay ve etkili bir yol olma özelliğine sahiptir (Yıldız ve Yavuz, 2012). Dil ve düşünme arasında da ayrılmaz bir ilişki vardır. Dil, konuşanların zihindekilerini ve hayal dünyalarını tayin ederken bir toplumun dünya görüşünü de konuştuğu dile ait sahip olduğu kelimelerle sınırlıdır (Kaplan, 2002).

Başarılı bir öğretmenin tanımı yapılırken, iletişim becerilerini etkili ve doğru kullanabilen kişiler olarak belirtilmektedir (Çiftçi ve Taşkaya, 2010). Bununla beraber etkili ve doğru iletişim becerilerini geliştirmek, öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimleri için önemlidir. Sonuç olarak öğretmenlerin mesleklerinde başarılı olmaları için gelişmiş iletişim becerilerine sahip olmaları gerekmektedir (İhmeideh, vd. 2010). Bu noktada unutulmaması gereken geleceğin öğretmen adayları yani şu an eğitim fakültelerinde okuyan aday öğretmenlerinin birçoğu da hayatları boyunca eğitim-öğretim faaliyetleri ile ilgilenecekler, dolayısıyla etkili iletişim becerilerine şimdiden sahip olmaları gerekmektedir. Bu bağlamda öğretmen adaylarına yapılacak olumlu iletişimi ve eğitimi geliştirici metaforlar onların öğrencilerine yapacakları etkiyi de geliştirecektir.

Eğitim, iletişim ve dil konularında metaforların kullanıldığı görülmektedir. Örneğin eğitimdeki metaforlar da karışık kavramların açıklanmasında öncelikle tercih edilen bir araçtır. Yine dil ve iletişim metaforlarında anlama, konuşma, dinleme ve yazma gibi becerilerin açıklanmasında kullanılır. İlgili alan yazımına bakıldığında öğretmen adayları ile ilgili yapılmış metaforların genellikle öğretmenlik mesleği, okul, öğrenci ve sınıf kavramı, sınıf yönetimi konuları etrafında toplandığı görülmektedir (Saban, 2004; Ocak ve Gündüz, 2006; Cerit, 2008; Semerci, 2007; Yıldırım vd., 2009; Aydın ve Pehlivan, 2010; Altun ve Apaydın, 2013).

1980 yılına kadar metafor kavramı, bir söz sanatı olarak kabul edilmiş; edebi çalışmalar kapsamında yer almış ve bu tarihte ortaya atılan “Çağdaş Metafor Teorisi”yle birlikte birçok alan çalışmalarının merkezine yerleşmiştir (Alparşlan, 2007). Terim olarak Fransızcadan gelmekle birlikte Türk Dil Kurumu Sözlüğünde; “Mecaz” yani “Bir ilgi veya benzetme sonucu gerçek anlamından başka anlamda kullanılan söz” anlamına gelmektedir (www.tdk.gov.tr). Bu noktada metaforlar için algısal benzerlik olan bir nesneden diğerine geçen anlam transferidir denilebilir ki transfer birçok defa gerçek bir olguyu tanımlamaya yetmez. Açıklanmak istenen nesneyi başka noktalardan anlamak, tecrübelendirmek daha yerinde olacağı söylenebilir (Semerci, 2007) . En kısa tanımıyla metafor bir terimi başka bir terimle açıklamaktır (Marshall, 2010).

Öte yandan metaforik düşünen bir birey olmak yapılandırmacı bir şekilde öğrenen olmak demektir. Bunun sonucunda da, bilinenden bilinmeyene istedik bir şekilde bağlantı kurmayı sağlamaktadır (Taggart ve Wilson, 2005). Ayrıca metaforlar sayesinde sınırlı kelime haznesine sahip olan bireylerde imajların meydana getirilmesine ve yeniden yapılandırılmasına, eğitimsel uygulamalarda bulunanların anlamlandırılmasında yardımcı olabilmektedir (Çelikten, 2006). Bazen sınırlı olan kelime haznesindeki kelimeler yetmediğinde ya da anlatımın güçlendirilmesi gereken durumlarda metaforlar önemli bir iletişim aracı da olabilmektedir. Metaforlar, bireyin zihninin bir kavrayış biçiminden başka bir kavrayış biçimine geçmesini sağlayarak, o bireyin belli bir kavrama başka bir olgu olarak görmesini sağlar (Döş, 2010).

Metaforlar zihinsel bir olaydır ve genellikle sözel bir şekilde ifade edilirler ancak zaman zaman farklı biçimlerde de tanımlanabilirler. Örneğin; sözel, jest ve mimik, vurgu, tonlama ile oluşabildiği gibi grafiksel yapılarda bile oluşabilmektedir (Saban, 2004; Müller ve Cienki, 2009). Metaforlar

insanoğlunun kendi iç dünyasını anlama, kendisini doğru bir biçimde ifade etme, iletişim kurmaya yönelik geliştirmiş olduğu temel araçlardan biridir (Deant-Reed ve Szokolszky, 1993). İnsanlar yaşadığı her ortamda birbirleriyle iletişim kurarken kullandıkları olumlu ve olumsuz ifadeleri belirtmek için de metaforları kullanırlar. Bu noktadan hareketle insan günlük yaşamlarında kendisini anlatmak ve karşısındaki bireyleri anlamak için sıklıkla metaforları kullanırlar (Zanotto vd., 2008).

Bu araştırma eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin iletişim kavramına lisans eğitimleri boyunca nasıl bir anlamlandırma, yapılandırma geliştirdiklerini ve iletişim kavramını anlamlandırabilmelerini belirlemeye de yardımcı olabilecektir. Bu araştırmanın bir başka amacı da bir devlet üniversitesine devam eden son sınıf öğretmen adaylarının iletişim hakkındaki düşüncelerini metaforlar yardımıyla nasıl kavramsallaştırdıkları belirlemektir. Aday öğretmenlerin iletişim hakkında geliştirdikleri metaforların belirlenmesi sayesinde, iletişim kavramına ilişkin yaklaşımları belirlenecektir.

Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yönteminden araştırmaya uygun olan olgubilim (fenomenoloji, görüngübilim) desen kullanılmıştır. “Olgubilim (fenomenoloji/phenomenology) deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.78). İnsanlar yaşamları boyunca birçok olay, problem ve/veya tecrübeyle karşılaşılırlar ve olgu bilim insanların bu durumlara karşı farkındalık düzeylerini belirlenmesinde kullanılan bir yöntemdir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 Bahar döneminde Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Ana Bilim Dalı, Sınıf Eğitimi programında öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Çalışma grubuna kolay ulaşılabilir durum ve ölçüt örnekleme kullanılarak ulaşılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Katılımcıların 19’u erkek ve 40’ı kadın olmak üzere 59 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma grubunun cinsiyete göre dağılımı Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların cinsiyetlerine göre frekans ve yüzde dağılımları

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzdelik (%)
Erkek	19	32,2
Kadın	40	67,8
Toplam	59	100

Verilerin Toplanması

Bu çalışma, Eskişehir ili merkezi, 2017-2018 Bahar döneminde gerçekleştirilen “Etkili İletişim” dersinde gerçekleştirilmiştir. Sınıf öğretmeni adayların Etkili İletişim dersi sonunda belirlenmiş kavramlara ilişkin metaforik algılarını belirlenmesi için açık uçlu sorudan oluşan form kullanılmıştır. Bu dersin amacı, öğrencileri iletişim ve iletişim süreci hakkında bilgilendirmek, öğrencilerin bu bilgileri günlük hayatta ve meslek hayatlarında etkili bir biçimde kullanmalarını sağlamaktır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının «iletişim» kavramına ilişkin sahip oldukları metaforik algıları ortaya çıkarmak amacı ile her bir katılımcıya: «iletişim gibidir/benzer çünkü» ifadesi verilerek ilgili boşlukları tamamlamaları istenmiştir. Bu araştırmada aşağıda belirtilen sorulara yanıt aranmıştır: “Öğretmen adayları iletişim kavramını hangi metaforlarla açıklamaktadır? ve Öğretmen adayları tarafından ortaya konan metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kategoriler altında toplanabilir?” Öğretmen adaylarının metafor oluşturmaları için 15 dakika süre verilmiştir ve öğretmen adayları kendi el yazıları ile geliştirdikleri metaforlar toplanmıştır. Öğretmen adaylarının vermiş oldukları yanıtlar çalışmanın temel veri kaynağını oluşturmaktadır.

Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen veriler içerik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilen kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar

çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.259). Geliştirilen metaforlar dört aşamada analiz edilmiştir. Bu aşamalar (1) verilerin kodlanması, (2) temaların bulunması, (3) kodların ve temaların düzenlenmesi ve (4) bulguların yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

“Etkili İletişim” dersini alan 63 öğretmen adayından açık uçlu formu doldurmaları istenmiştir. Bu dersi alan öğretmen adaylarının 63’tür. Öğrenciler tarafından üretilen ama gerekçesi yazılmayan metaforlar değerlendirilmeye alınmamıştır. Bunlardan sadece 59 tanesi değerlendirilmiştir ve 4 tane form değerlendirme dışı tutulmuştur. Değerlendirme dışı tutulan belgeler iletişim kavramını açıklayacak nitelikte olmadığı kanaatinde olduğundan çıkarılmıştır. Çıkarılan belgelerden üçü boş olarak iletilmiş, bir tanesi de iletişim kavramını sadece ön gördüğü bir sıfat ile ifade etmiştir.

Temel kodların belirlenmesi aşamasında ilk önce iki araştırmacı ayrı ayrı bağımsız olarak çalışmış ve daha sonra kodlar üzerinde fikir birliği sağlanıncaya kadar görüşmüşlerdir. Fikir birliği sağlandıktan sonra çalışmanın güvenilirliğini sağlamak için alan uzmanıyla görüşülmüş ve araştırmacılar ve alan uzmanı görüş birliğine varmıştır.

Bulgular

Öğretmen adaylarının iletişim kavramına ilişkin verilen cevaplardan oluşan temalar “İletişim Hayati Bir Öneme Sahiptir”, “İletişim Anlam & İlişki Kurma Çabası ve Paylaşımında Bulunmaktır”, “İletişimin Öğeleri Vardır” ve “İletişimin Farklı Yönleri Vardır” şeklindedir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda “İletişim Hayati Bir Öneme Sahiptir” temasına ait metaforlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. “İletişim hayati bir öneme sahiptir” temasına ait metaforlar

Gerekçeler	Frekans (f)	Metafor
-Su olmadan yaşayamayız.	6	
-Su içmezsek vücudumuz bir süre sonra mutlaka suya ihtiyaç duyar.	1	Su
-Su temel ihtiyaçlardandır.	2	
-Oksijen olmadan yaşamamız mümkün değildir.	6	Oksijen
-İnsan hayatına devam etmek için iletişim gibi besine ihtiyacı vardır.	3	Besin
-Beyin olmadan ne anlar ne de konuşabiliriz.	2	Beyin
-Vücudumuzdaki her organ beyinden mesaj alır ve isteneni yapar.		
-Maç topsuz, hayat iletişimsiz olamaz.	1	Futbol Topu
-Toprak da iletişim gibi hayatın temelidir.	1	Toprak
Toplam	22	

Yukarıdaki Tablo 2’de de görüldüğü gibi değerlendirmeye alınan 59 metaforun 22 tanesi “İletişim Hayati Bir Öneme Sahiptir” temasının altında yer almaktadır. Bu kategoride dokuz tanesi su, altı tanesi oksijen, üç tanesi besin, iki tanesi beyin, bir tanesi futbol topu ve toprak metaforunu kullanmıştır. Metaforların tamamı olumlu anlamlarda kullanılan olguları içermektedir. Yazılan 22 metaforun ana noktası iletişim kavramını hayatın vazgeçilmez bir öğesi olarak görülmesi ve iletişim olmadan hayatının devam ettirilemeyeceği görüşüdür.

İkinci tema olan “İletişim Anlam & İlişki Kurma Çabası ve Paylaşımında Bulunmaktır” a ait yazılan metaforlar ve frekans durumunu gösteren tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 3. “İletişim anlam/ilişki kurma çabası ve paylaşımda bulunmaktır” temasına ait metaforlar

Gerekçeler	Frekans (f)	Metafor
-Her ikisi de karşılıklı yapılır,	3	Alışveriş
-Karşılıklı anlam kurma çabasıdır,	2	Yapmak
-Alışverişte de iki kişi ve yardımcıları vardır.	1	
-Her ikisi de karşılıklı durumları birbirine bağlar.	3	Köprü
-Damar da organlar arası bağlantı kurmaya yarar.	2	Damar
-Ben bu hayatta en iyi anlayan kedimdir.	1	Kedim
-Kaynak suyu, sahip olduğu suyu yanına gelenlerle paylaşır.	1	Kaynak Suyu
-Elementler de bir arada bulunmak için element alışverişi yapar.	1	Kimyasal Bağ
-İnsan doğaya baktığında bir şeyler hisseder ve anlamaya çalışır.	1	Doğa
-Dosya transfer ederken de karşılıklı paylaşım söz konusudur.	1	Bilgisayarda Dosya Transferi
-Her iki durumda da karşılıklı paylaşım vardır.	1	Isı Aktarımı
-Ağaca su veririz, karşılığında o da bize oksijen verir.	1	Ağaç
-Oda lambası da anlamak ve anlaşılacak için bizi aydınlatır.	1	Oda Lambası
Toplam	19	

Tablo 3’de de görüldüğü gibi değerlendirilmeye alınan 59 metaforun 19 tanesi “İletişim Anlam /İlişki Kurma Çabası ve Paylaşımda Bulunmaktır” temasının altında yer almaktadır. Temaya ait cevaplardan altı tanesi alışveriş yapmak, üç tanesi köprü, iki tanesi damar, birer tane kedi, kaynak suyu, kimyasal bağ, doğa, bilgisayarda dosya transferi, ısı aktarımı, ağaç ve oda lambası metaforunu kullanmıştır. Metaforların tamamı olumlu anlamlarda kullanılan olguları içermektedir. Yazılan 19 metaforun ana noktası ise iletişim kavramının karşılıklı olması gerektiği, iletişimin bir paylaşım olduğu ve iletişimin bir ilişki ile anlam kurma süreci olduğu görüşüdür.

Üçüncü tema olan “İletişimin Öğeleri Vardır” a ait yazılan metaforlar ve frekans durumunu gösteren tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4. “İletişimin öğeleri vardır” temasına ait metaforlar

Gerekçeler	Frekans (f)	Metafor
-Gökkuşağının içinde birçok renk vardır. İletişimin de birçok öğesi vardır.	1	Gökkuşağı
-Ailenin de anne, baba, çocuk gibi öğeleri vardır.	1	Aile
-Hediyeyi gönderen kişi gönderen, alan kişi alan, kargo kanal, mutlu olması da geri döndürür.	1	Kargoyla Gönderilen Hediye
-Alt yapıda elektrik, su, doğalgaz boruları vardır. İletişimde de bu borular alıcı, gönderici ve mesajdır.	1	Şehir Alt Yapısı
-Gönderici havalimanı, alıcı gidilecek olan havalimanı, kaynak uçak, ileti yolcu, geri dönüt geri dönüş rotasıdır.	1	Uçak
-Trafik levhalarında bulunan farklı öğeler, farklı anlamları ifade eder.	1	Trafik Levhaları
-Sınıfın da sahip olduğu birçok öğe vardır.	1	Sınıf
Toplam	7	

Yukarıdaki Tablo 4’de de görüldüğü gibi değerlendirilmeye alınan 59 metaforun 7 tanesi “İletişimin Öğeleri Vardır” temasının altında yer almaktadır. Temaya ait cevaplar gökkuşağı, aile, kargoyla gönderilen hediye, şehir alt yapısı, uçak, trafik levhaları ve sınıf metaforunu kullanmıştır. Yazılan 7 metaforun ana noktası iletişim kavramında ön plana çıkan noktanın iletişimin alt öğelere sahip olması görüşüdür.

Son tema olan “İletişimin Farklı Yönleri Vardır” a ait yazılan metaforlar ve frekans durumu Tablo 5’te yer verilmiştir.

Tablo 5. “İletişimin farklı yönleri vardır” temasına ait metaforlar

Gerekçeler	Frekans (f)	Metafor
-İnsan muhabbetine benzer.	2	Kuş Sesleri
-Sosyal ağlar sayesinde her şekilde (sesli, yazılı, görsel) etkileşime geçilebilir	2	Sosyal Ağlar
-Sözlü ve sözsüz her yönüyle etkileşime geçer.	1	Google
-Çok bastırırsan iletişimdeki gibi denge bozulur ve kırılır.	1	Uçlu Kalem
-İkisini de başarırsan mutlu olursun.	1	Oscar Ödülü Alan Yönetmen
-Gökyüzü gibi sonsuzdur.	1	Gökyüzü
-Ağaç da köklerini toprağa saldıkça güçlenir.	1	Ağaç
-Bir çocuk ne kadar düzgün yetişirse o kadar sağlıklı olur. İletişim de böyledir, ne kadar düzgün kurulursa o kadar sağlıklı yürür.	1	Çocuk
-Milletin bir parçası olmak ve sosyalleşmek zorunluluğu vardır.	1	Millet
Toplam	11	Toplam

Yukarıdaki Tablo 5’de de görüldüğü gibi değerlendirilmeye alınan 59 metaforun 11 tanesi “İletişimin Farklı Yönleri Vardır” temasının altında yer almaktadır. Temaya ait cevaplardan ikişer tane kuş sesleri ve sosyal ağlar, birer tane Google, uçlu kalem, Oscar ödülü alan yönetmen, gökyüzü, ağaç, çocuk ve millet metaforunu kullanmıştır. Metaforların tamamı olumlu anlamlarda kullanılan olguları içermektedir. Yazılan 11 metaforun tek bir ana noktası olmamakla birlikte iletişim kavramının farklı yönleri hakkında görüşler belirtmişlerdir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmanın temel amacı, öğretmenlik mesleğine yeni başlamak üzere olan Eğitim Fakültesi öğrencilerinin iletişim kavramına ve kavrama ilişkin algılarını, metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmaktır. Öğretmen adaylarının iletişim kavramına ilişkin bakış açılarını metaforlar yoluyla belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada toplam 59 metafor üretildiği belirlenmiştir.

Araştırmada öğretmen adaylarının iletişim kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlardan yola çıkarak 4 tema oluşturulmuştur. Bu temalar “İletişim Hayati Bir Öneme Sahiptir”, “İletişim Anlam & İlişki Kurma Çabası ve Paylaşımında Bulunmaktadır”, “İletişimin Öğeleri Vardır” ve “İletişimin Farklı Yönleri Vardır” şeklindedir. Çalışmada ortaya çıkan en önemli metaforlar; “Su (9)”, “Oksijen (6)”, “Alışveriş (6)”, “Besin (3)” ve “Köprü (3)” dür.

Nitekim ulusal literatürde iletişim olgusuyla ilgili yapılan metafor çalışmalarının oldukça sınırlı olduğu gözlenmiştir. Bununla birlikte Yılmaztekin’in (2015) çalışmasında İngilizce Öğretmen Adayları “İletişim” sözcüğünü 15 farklı anlam içerisinde kullanmıştır. Gerçekleştirilen bu farklı anlam bulma çalışmasında ortaya çıkan temel bulgu, etkili iletişim kurulmasının öğretmenler için hayati ve birincil öneme sahip olduğudur. Benzer sonuçlara sahip çalışmamız sonucunda öğretmen adayları metaforlarında iletişim olgusu yerine hayati ve birincil önem arz eden olguları dile getirmişlerdir. Literatürde yer alan benzer bir başka çalışma Aydemir ve Tekin (2018) tarafından gerçekleştirilmiştir. İlgili çalışma sonucunda deneklere uygulanan metafor çalışmasının analiz sonuçlarına göre öğretmen-öğrenci-veli arasında oluşturulacak iletişim olgusu birincil öneme sahiptir ve bu üçlünün bir ekip gibi çalışması, iletişim kurması gerekmektedir.

Akgül’ün (2017) toplumun farklı yaş grubuna sahip bireyleri üzerinde yaptığı bir başka metafor çalışmasında 65 yaş üstü bireyler iletişim olgusunu bu araştırmanın sonucuna benzer şekilde en çok “su” ve “oksijene” benzetmişlerdir.

Sonuç olarak bu çalışmada, sınıf öğretmeni adaylarının iletişim kavramını sadece olumlu metaforlarla açıkladıkları, ayrıca iletişim kavramını daha çok cansız fakat insan için hayati önem arz eden varlıklarla ilişkilendirdikleri görülmüştür. Bu sonuca göre öğretmen adaylarının iletişim kavramına önem verdiği ve bu kavramı hayati olarak gördükleri söylenebilir çünkü katılımcıların verdiği cevaplara göre iletişim kavramı en çok su, oksijen ve alışverişe benzetilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bu sonuçlar bağlamında şu öneriler getirilebilir:

- İletişim kavramına ait metaforlar farklı öğrenci grupları ya da kişilerle belirlenip, literatüre daha fazla katkıda bulunulabilir,
- Öğretmenler için önem derecesi yüksek olan “iletişim” kavramına ait metaforlar hali hazırda görev yapan öğretmenlerle belirlenebilir,
- Öğretmenler için önem derecesi yüksek olan “iletişim” kavramına bakanlığın, milli eğitim müdürlüklerinin ve okul yöneticilerinin daha fazla önemsemelerine yönelik çalışmalar yapılabilir,
- Öğretmen adaylarına ya da hali hazırda görev yapan öğretmenlere iletişim kavramının alt dallarından olan etkili konuşma, beden dili vb. konularını içeren metafor çalışmaları yapılabilir.

Kaynakça

- Akgül, H. (2017) Nineden-dededen, toruna; bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik metaforik algılar. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 655-677.
- Alparıslan S. (2007). *Sanayi ve bilgi toplumu yönetim metaforlarının karşılaştırılması*. Yayımlanmış Yüksek lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Altun, A.S. ve Apaydın, Ç. (2013) Kız ve erkek öğretmen adaylarının “eğitim” kavramına ilişkin metaforik algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 19(3), 329-354.
- Aydemir, L. ve Tekin, T. (2018). Eğitim örgütlerinde iletişim: İlköğretimde metaforik analiz, *Motif Akademi Halkbilim Dergisi*, 11(21), 145-161.
- Aydın, İ. ve Pehlivan, B. (2010). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmen ve öğrenci kavramlarına ilişkin kullandıkları metaforlar. *Turkish Studies*, 5 (3), 818-842.
- Bender, Y. (2005). *The tactful teacher: Effective communication with parents, colleagues, and Administrators*. Vermont: Nomad Press.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yönetici görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (4), 693-712.
- Çalışkan, N. Ve Yeşil, R. (2005). Eğitim sürecinde öğretmenin beden dili. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 199-207.
- Çelikten, M. (2006). Kültür ve öğretmen metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (21), 269-283.
- Çiftçi, S. ve Taşkara, S.M. (2010). Sınıf öğretmenliği adaylarının öz yeterlik ve iletişim becerileri arasındaki ilişki. *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 5 (3), 921-928.
- Deant-Reed, C.H. & Szokolszky, A. (1993). Where do metaphors come from. *Metaphor and Symbolic Activity Sciences*, 8(3), 227-242.
- Döş, İ. (2010). Aday öğretmenlerin müfettişlik kavramına ilişkin metafor algıları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (3), 607-629.
- Ihmeideh, F.M., Al-Omari, A.A. & Aal-Dababneh, K.A. (2010). Attitudes toward communication skills among students teachers in Jordanian Public University, *Australian Journal of Teacher Education*, 35(4), 1-11.
- Kaplan, M. (2002). *Kültür ve dil*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Marshall, J. (2010). Five ways to integrate: Using strategies from contemporary art. *Art Education*, 63(3), 13-16.
- Müller, C. & Cienki, A. (2009). *Multimodal metaphor: Applications of cognitive linguistic*. Berlin: Gruyter GmbH & Co. Publishing.
- Ocak, G. ve Gündüz, M. (2006). Eğitim fakültesini yeni kazanan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine giriş dersini almadan önce ve aldıktan sonra öğretmenlik mesleği hakkında metaforların karşılaştırılması, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(2), 293-309.
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, (2), 135-155.
- Semerci, Ç. (2007). “Program geliştirme” kavramına ilişkin metaforlarla yeni ilköğretim programlarına farklı bir bakış. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (31), 125-140.
- Taggart, G. L. & Wilson, A. P. (2005), *Promoting reflective thinking in teachers 50 action strategies*. Thousand oaks, California: Corwin Press.
- Yıldırım, A., Ünal, A. ve Çelik, M. (2009). İlköğretim müfettişi, ilköğretim okul yöneticisi ve öğretmenlerin öğretmene ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. 18. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı 2009 Proceedings Book.

- Yılmaztekin, Ö. E. (2015). İngilizce öğretmen adaylarının etkili iletişim hakkındaki görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (30), 63-77.
- Zanotto, M. S., Cameron, L. & Cavalcanti, M. C. (2008). *Confronting metaphor in use: An Applied linguistic approach*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.